Informatorium
EN

Musicalia 18/2026/1–2
DOI: 10.37520/muscz.2026.007

MARIANA LEBEDOVÁ – OLGA VÍT KRUMPHOLZOVÁ

How to Exhibit Music: A Retrospective of Exhibition Projects of the Czech Museum of Music in 2025 (EN)

↑ *The Autograph of Suk's Symphonic Poem Praga, Op 26, Has Been Rediscovered! / Autograf Sukovy symfonické básně Praga, op. 26 objeven!*

Although the 21st century has brought new trends in exhibition practice, emphasizing digital presentation and the multifaceted use of modern technologies, the traditional exhibition format, which offers visitors direct contact with authentic museum artefacts, remains an indispensable component of presentation strategies in most museums and galleries. This is particularly true in the case of music—a phenomenon that is by its very nature intangible, experiential, and inherently conducive to new modes of presentation.

The continued importance of the traditional exhibition format in this field was confirmed by the Czech Museum of Music's exhibition projects, of which there were unexpectedly many in 2025. We therefore decided to take a look behind the scenes of these projects and reflect on the question of how music can be exhibited.

Small-scale exhibitions—treasures from the vault

The collections of the Czech Museum of Music contain a wealth of treasures requiring special care. Each such item requires an individual approach and consideration of the conditions for exhibiting. Last year, we presented such treasures to the public on two occasions. For this purpose, it was necessary to install a special secure display case in the museum's Central Hall, meeting stringent climatic, technical, and security requirements. The first exhibit in this display case bore the title *The Autograph of Suk's Symphonic Poem Praga, Op. 26, Has Been Rediscovered!*. The Czech Museum of Music obtained the score of Suk's *Praga* as part of a new acquisition of documents from the Urbánek publishing house. To the great enthusiasm of experts, Suk's autograph, which had previously been regarded as lost, was found among those documents.

Next, the secure display case was used for the occasion of an international violin makers' competition. On display for the period of one week were *The Most Famous Violins from Our Collections* – the Antonio Stradivari violin known as the "ex Libon" and the Giuseppe Guarneri del Gesù violin known as the "Prince of Orange". The two instruments served as models for entrants in a violin scroll carving competition. The opportunity to view the instruments was of exceptional value to both the competing violin makers and to ordinary museum visitors because the items are not usually on display. For this reason, the installation was designed to enable viewing the instruments from all angles.

The Bedřich Smetana Museum and the Antonín Dvořák Museum: figures at the centre of attention

Exhibitions at museums devoted to a single person are individually designed. At the Antonín Dvořák Museum and the Bedřich Smetana Museum, there has long been a search for new ways to introduce these composers and their legacies to visitors. The exhibition *Antonín Dvořák in Photographs* opened in 2025. Besides portraits and family photographs, the exhibition also featured period cameras and the composer's personal possessions. It proved worthwhile to make facsimiles of especially valuable photographs. Listening sessions and lectures on the history

↑ Installation of the exhibition *Antonín Dvořák in Photographs.* / Instalace výstavy *Antonín Dvořák ve fotografiích.*

of photography and period fashion extended the theme beyond the scope of the exhibition.

An exhibition at the Bedřich Smetana Museum titled *The Restored Beauty of Theatrical Costumes from Smetana's Operas* offered visitors an insight into the work of conservators. Through photographic documentation and selected exhibits, visitors could follow the transformation of the costumes from their damaged condition to their restored form.

A second exhibit at the Bedřich Smetana Museum titled *Karel Svolinský and Smetana's Operas* shows how musical works endure and offer ongoing inspiration. The painter Svolinský and the composer Smetana drew inspiration from the same source: folk motifs, melodies, and motion. This interplay of influences was reflected in Svolinský's artistic designs for productions of Smetana's operas.

The exhibition projects of both museums demonstrated that the legacy of famous composers can be commemorated not only through their works, but also through the work of conservators and visual artists, and within a much broader cultural and historical context.

Diva

↑ Entrance to the exhibition *Soňa Červená.* / Vstup do výstavy *Soňa Červená.*

Soňa Červená – the first exhibition about a woman at the Czech Museum of Music

A project devoted to the opera singer Soňa Červená was conceived as a tribute marking what would have been her 100th birthday. In addition to presenting the story of her life, it invited visitors to reflect on such qualities as diligence, personal courage, and openness to new opportunities. Soňa Červená emerged as an inspiring figure who challenged prejudice and questioned conventional notions of beauty and ageing.

As Červená herself often remarked, she disliked looking back on the past. The decision to place the exhibition entrance in the middle of the Central Hall and require visitors to return to the preceding galleries was therefore a deliberate curatorial strategy, encouraging a deeper exploration of her family background and the early stages of her career. Alongside the exhibition's main biographical narrative, the individual galleries presented additional thematic perspectives. One of these explored the musical genres in which this versatile artist was active. The straightforward dictionary-style format made the topic accessible to non-specialist audiences while contextualising the singer's individual performances within those genres. The exhibition thus provided a clear overview of the breadth of Červená's artistic activities. Another thematic strand of the exhibition focused on the singer's relationship with fashion. Costumes and garments illustrated Soňa Červená's carefully considered approach to her personal appearance, both in her private life and in her professional career. Quotes reflecting her worldview became a prominent graphic feature and an additional narrative layer of the exhibition. Visitors could not only hear the singer through audio recordings but also see her through a carefully curated selection of video excerpts.

The architecture of the exhibition was visually austere and simple, with white and red predominating. The main visual motif was a neon line running through all the galleries, and the inscription "diva," which welcomed visitors at the entrance and reappeared in the concluding interactive photo booth. The graphic concept, with its emphasis on line and elegance, lent the exhibition a sense of nobility that harmonised beautifully with the personality of Soňa Červená.

Má vlast in the historical building of the National Museum

Throughout 2025, the *Má vlast* (My Country) project filled the hall of the Historical Building of the National Museum with the music of Smetana. The exposition was conceived as a musical composition with an introduction presenting the composer and the time when the cycle was written, then there was development in individual sections inspired by the six symphonic poems. The rhythm of the exhibition

space was shaped by a succession of display cases containing historical artefacts, musical manuscripts, musical instruments, and materials reflecting the work's contemporary reception. Each section included additional information about the past, myths and legends, as well as the landscape that inspired Smetana. Through viewing devices, visitors could compare historical vedute of the places with contemporary photographs. Tips for excursions encouraged discovering our country. The rarest autograph manuscripts of the cycle *Má vlast* were kept in the secure display case on regular rotation, so it was possible over time to see the originals of all six symphonic poems.

The spatial design and graphic concept were based on the motif of the undulating flow of melody and of a river. In the centre of the hall, three listening "islands" were created, allowing visitors to listen to complete works without interruption. They symbolically resembled stones in a river and created places for visitors to pause. Visitors could try playing the harp or listen to musical excerpts via an audio map of the Vltava. With gently shimmering effects, the lighting design enhanced the atmosphere of the space and evoked the movement of water.

Workshops were organised for schools, and a special programme, *Flow with Bedřich Smetana*, was also developed to bring together the hearing and deaf communities. As part of the programme, an action-research project entitled *Flow with Bedřich Smetana in the World of Silence* was carried out, focusing on the promotion of intercultural understanding and the integration of somatic and wellbeing activities. The exhibition invited visitors on a journey of discovery of our country, its music and culture, as well as a deeper awareness of themselves and the world around them.

Virtual reality – a new dimension of experience

Within permanent exhibitions, curators sometimes add smaller thematic displays, often marking important anniversaries. One such project was *Light in the Darkness*, devoted to musical symbolism at the turn of the 19th and 20th centuries. The exhibition focused on Czech composers' sources of inspiration that range from poetry to the visual arts and introduced them in a European context. It also commemorated the Lithuanian artist M. K. Konstantinas Čiurlionis, whose oeuvre is remarkable for its synthesis of music and painting.

Cooperation with the Lithuanian embassy facilitated the expansion of the small project into the concert hall and even into the realm of virtual reality. The accompanying events varied in character, ranging from musicology lectures to a concert by a Lithuanian choir and even a performance during which an Austrian artist created a work inspired by live music. Performance art was also followed by an exploration

of the modern world using VR headsets. An animated film, awarded at the Venice Film Festival, drew viewers into an imaginative world of images and music.

Virtual reality offered a new experience of exhibiting music—both striking and, in some respects, limiting. The headsets required regular technical maintenance and cleaning. A museum visit is usually a social event, and the experience of an exhibition is enhanced by the shared, real-time experience of it, something that VR headsets do not allow. Nevertheless, it became clear that modern technologies can open up new ways not only of exhibiting music, but above all of experiencing it.

Concluding with a splash of Vltava water – interinstitutional cooperation

The project *Vltava: Famed and Flowing* extended beyond the scope of a single institution. Conceived at the National Heritage Institute, it culminated in an exhibition at the Riding School of Prague Castle. The river was presented within a broad framework encompassing natural, cultural, and social contexts. On behalf of the National Museum, the Bedřich Smetana Museum was one of the project's principal contributors. Lending items from our collections required conservation oversight, the preparation of original objects and facsimiles, and supervision of their transport.

Within the framework of that project, we also held a series of concerts *The Vltava As You've Never Heard It*. We presented the beautiful interior of the Bedřich Smetana Museum, engaged actively with audience members, and embraced the idea of the entire project—the celebration of the Vltava. The exhibition demonstrated that an exhibition project need not be confined to the display of exhibits and their scholarly interpretation in the main exhibition hall, but that collaborating institutions can also participate actively through their own premises.

So how does one "exhibit" music?

Music is difficult to "exhibit" in the traditional sense of the word. It should be audible, but it must not become mere stage dressing or background noise. Listening should be carefully paced. Music can also be evoked as a memory through visual cues, narrative, or context. A good exhibition should be lively, engage with current issues, and not be afraid of technology and modern approaches. It should engage the visitor-listener. It need not rely on showy gestures. Often, it is enough to spark curiosity and allow room for personal discovery.

Musicalia 18/2026/1–2
DOI: 10.37520/muscz.2026.007

MARIANA LEBEDOVÁ – OLGA VÍT KRUMPHOLZOVÁ

Jak vystavovat hudbu? Ohlédnutí za výstavními projekty Českého muzea hudby v roce 2025 (CZ)

↑ The violin virtuoso Jiří Vodička views the exhibit *The Most Famous Violins from Our Collections.* / Houslový virtuóz Jiří Vodička si prohlíží výstavu *Nejslavnější housle z našich sbírek.*

Ačkoli 21. století přineslo zcela nový trend výstavnictví, směřující k digitální prezentaci a mnohostrannému využití moderních technologií, tradiční způsob výstavy, zprostředkující návštěvníkovi přímý kontakt s reálnými muzejními artefakty, zůstává nenahraditelnou součástí prezentace většiny muzeí a galerií. A platí to i pro oblast hudby – fenoménu, který je ze své podstaty nehmotný, založený na prožitku a který přímo vybízí k novým způsobům prezentace. Že i v této oblasti zůstává tradiční způsob výstavy nezastupitelný, potvrdily výstavní projekty Českého muzea hudby, kterých bylo v loňském roce nečekaně mnoho. Rozhodly jsme se proto nahlédnout pod pokličku jejich příprav a zamyslet se nad otázkou, jakým způsobem lze vystavovat hudbu.

Výstavy malého rozsahu – trezorové unikáty

V bohatých sbírkových fondech Českého muzea hudby se nachází mnoho skvostů, které vyžadují zvláštní péči. Ke každému z nich je třeba přistupovat individuálně a zvážit podmínky jeho vystavení. V loňském roce se nám takové poklady podařilo veřejnosti představit hned dvakrát. Do dvorany muzea kvůli tomu bylo nutné instalovat speciální trezorovou vitrínu splňující všechny náročné klimatické, technické i bezpečnostní požadavky. První výstava v této vitríně nesla název *Autograf Sukovy symfonické básně Praga, op. 26 objeven!*. Partituru Sukovy Pragy získalo České muzeum hudby jako součást nové akvizice dokumentů z Urbánkova nakladatelství. K velkému nadšení odborníků se mezi nimi objevil i Sukův autograf, který byl až dosud považován za ztracený.

Trezorová vitrína byla následně využita i k příležitosti Mezinárodní houslařské soutěže. Po dobu jednoho týdne byly k vidění *Nejslavnější housle z našich sbírek* – nástroj Antonia Stradivariho zvaný „Ex Libon“ a mistrovské housle Giuseppe Guarneriho del Gesù, známé jako „Princ Oranžský“. Oba nástroje sloužily účastníkům soutěže za vzor při soutěžní řezbě houslových hlavic. Možnost prohlédnout si je byla jak pro soutěžící houslaře, tak i pro běžné návštěvníky muzea mimořádně cenná, neboť se běžně nevystavují. Instalace byla proto navržena tak, aby bylo možné prohlédnout si nástroje ze všech stran.

Muzea Bedřicha Smetany a Antonína Dvořáka – osobnosti v centru pozornosti

Individuální řešení mají výstavy v muzeích vztahujících se k jedné osobnosti. V Muzeu Antonína Dvořáka i v Muzeu Bedřicha Smetany se dlouhodobě daří hledat nové způsoby, jak návštěvníkům přibližovat tyto skladatele a jejich odkaz. V roce 2025 byla otevřena výstava *Antonín Dvořák ve fotografiích*. Kromě portrétů

↑ Installation of the exhibition *Antonín Dvořák in Photographs*. / Instalace výstavy *Antonín Dvořák ve fotografiích*.

↑ View of the exhibit *The Restored Beauty of Theatrical Costumes from Smetana's Operas*. / Pohled do výstavy *Obnovená krása divadelních kostýmů Smetanových oper.*

a rodinných snímků byly představeny také dobové fotoaparáty a skladatelovy osobní předměty. Zvláště u cenných fotografií se vyplatila výroba faksimilií. Poslechové pořady, přednášky o historii fotografie a dobové módě rozšířily téma za hranice samotné expozice.

Výstava v Muzeu Bedřicha Smetany s názvem *Obnovená krása divadelních kostýmů Smetanových oper* umožnila nahlédnout do práce restaurátorů. Prostřednictvím fotodokumentace a exponátů bylo možné sledovat proměnu oděvů od poškozeného stavu až po obnovenou podobu.

O tom, že hudební dílo inspiruje a žije dál, svědčí i druhá výstava v Muzeu Bedřicha Smetany s názvem *Karel Svolinský a Smetanovy opery*. Malíř Svolinský a skladatel Smetana čerpali ze stejných inspiračních zdrojů – z lidových motivů, melodií a pohybu. Toto souznění se promítlo do Svolinského výtvarného ztvárnění smetanovských inscenací.

Výstavní projekty obou muzeí ukázaly, že si odkaz slavných skladatelů můžeme připomínat nejen prostřednictvím jejich děl, ale také skrze práci restaurátorů či výtvarníků a ve výrazně širším kulturním a historickém kontextu.

Soňa Červená – první výstava o ženě v Českém muzeu hudby

Projekt věnovaný operní pěvkyni Soně Červené vznikl jako pocta k jejím nedožitým stým narozeninám. Kromě životního příběhu nabídl i možnost zamyslet se nad pojmy, jakými jsou pracovitost, osobní odvaha i otevřenost novým příležitostem. Soňa Červená zde personifikuje inspirativní osobnost, jež dokázala bořit předsudky a relativizovat zažité představy o kráse a stáří.

Dle svých vlastních slov se Červená nerada ohlížela zpět do minulosti – vstup do výstavy ze středu dvorany a nutnost vracet se do předchozích sálů tak byly kurátorským záměrem, který umocňoval nahlédnutí do jejího rodinného zázemí a počátků kariéry. Vedle hlavní životní linie se v jednotlivých sálech objevovaly další tematické roviny. Jedna z nich představovala hudební žánry, v nichž se tato mnohostranná umělkyně uplatnila. Jednoduchá slovníková forma usnadňovala i laikům orientovat se v tématu a zároveň do něj situovala jednotlivá zpěvaččina vystoupení. Výstava tak přehledně shrnula její široký umělecký záběr. Další linie výstavního konceptu se věnovala zpěvaččině vztahu k módě. Kostýmy a oděvy ukazovaly promyšlený přístup Soni Červené k vlastnímu vzhledu v osobním i profesním životě. Citáty, odrážející její pohled na svět, se staly výrazným grafickým prvkem a další vypravěčskou vrstvou celé instalace. Samotnou zpěvačku mohli návštěvníci nejen slyšet v audio ukázkách, ale i vidět díky dramaturgicky promyšlenému výběru videoukázek.

Architektura výstavy byla výtvarně strohá a jednoduchá, s dominancí bílé a červené. Hlavním výtvarným motivem byla neonová linka, která procházela

všemi sály, a nápis „diva“, jenž vítal návštěvníky u vstupu a znovu se objevoval v závěrečném interaktivním fotokoutku. Grafické pojetí, důraz na linie a eleganci dodaly výstavě noblesu, která skvěle souzněla s osobností Soni Červené.

Má vlast v historické budově Národního muzea

Projekt *Má vlast* rozeznával po celý rok 2025 sál historické budovy Národního muzea Smetanovou hudbou. Expozice byla koncipována jako hudební skladba. Měla úvod, v němž byl představen skladatel a doba vzniku cyklu, a následně se rozvíjela v jednotlivých částech inspirovaných šesti symfonickými básněmi. Rytmus prostoru určovalo střídání vitrín, v nichž se objevovaly historické artefakty, notové zápisy, hudební nástroje i předměty odkazující k dnešní recepci díla. Každou část doplňovaly informace o minulosti, bájích a pověstech i krajině, která Smetanu inspirovala. Podoby míst mohl návštěvník porovnat prostřednictvím kukátek s historickými vedutami a současnými fotografiemi. Tipy na výlet vybízely k poznání naší vlasti. Nejvzácnější autografy cyklu *Má vlast* byly uloženy v trezorové vitríně a pravidelně obměňovány, takže bylo možné postupně spatřit originály všech šesti částí.

Prostorové řešení a grafika vycházely z motivu vlnění melodie i řeky. Ve středu sálu vznikly tři poslechové „ostrovy“, které umožňovaly nerušený poslech celých skladeb. Symbolicky připomínaly kameny v řece a vytvářely místa pro zastavení. Návštěvníci si mohli vyzkoušet hru na harfu či poslechnout hudební ukázky v poslechové mapě Vltavy. Světelný design s jemně mihotavými efekty dotvářel atmosféru prostoru a evokoval pohyb vody.

Pro školy byly připraveny workshopy a vznikl také speciální program *Flow s Bedřichem Smetanou*, který propojoval svět slyšících a neslyšících. V jeho rámci probíhal i akční výzkum k projektu *Flow s BS ve světě ticha*. Zabýval se prohlubováním mezikulturního porozumění a integrací somatických a wellbeingových aktivit. Výstava byla pozvánkou na cestu k poznání naší vlasti, její hudby a kultury i hlubšího vnímání sebe sama a světa kolem nás.

Virtuální realita – nový rozměr prožitku

V rámci stálé expozice připravují kurátoři menší tematické celky, často vázané na významná výročí. Jedním z nich byl projekt *Světlo v temnotách*, věnovaný hudebnímu symbolismu přelomu 19. a 20. století. Výstava se zaměřila na inspirační zdroje českých skladatelů – od poezie po výtvarné umění – a představila je v evropském kontextu. Připomněla také litevského umělce M. K. Čiurlionise, v jehož tvorbě se mimořádným způsobem propojovaly hudba a malba.

Spolupráce s litevskou ambasádou umožnila malému projektu rozšířit se do koncertního sálu i do oblasti virtuální reality. Doprovodné akce měly pokaždé

Vyšehrad
Vltava

↑ View of the exhibition *Má vlast* in the historical building of the National Museum. / Pohled do výstavy *Má vlast* v historické budově Národního muzea.

jiný charakter – od muzikologické přednášky přes koncert litevského sboru až po performanci, při níž rakouský malíř vytvářel dílo inspirované živou hudbou. Akční umění vystřídal i výlet do moderního světa prostřednictvím VR brýlí. Animovaný film, oceněný na Benátském filmovém festivalu, vtahoval diváky do imaginativního světa obrazů a hudby.

Virtuální realita byla novou zkušeností, jak vystavovat hudbu. Zkušeností ohromující, ale také limitující. Brýle vyžadovaly pravidelnou technologickou a hygienickou údržbu. Návštěva muzea je většinou společenská událost a zážitek z expozice je násobeň aktuálně sdíleným prožitkem, což nasazení VR brýlí neumožňuje. Přesto se ukázalo, že moderní technologie mohou otevřít nové cesty, jak hudbu nejen vystavovat, ale především prožívat.

Doušek Vltavy na závěr – meziinstitucionální spolupráce

Projekt *Vltava slavná & splavná* přesáhl rámec jedné instituce. Vznikl na půdě Národního památkového ústavu a vyvrcholil výstavou v Jízdárně Pražského hradu. Téma řeky bylo pojato v širokých přírodních, kulturních a společenských souvislostech. Za Národní muzeum bylo hlavním spoluautorem projektu Muzeum Bedřicha Smetany. Pro zapůjčení exponátů z našich sbírek bylo třeba restaurátorského dozoru, přípravy originálů včetně faksimilií i dohledu nad transportem.

V rámci tohoto projektu jsme také pořádali cyklus koncertů s názvem *Vltava, jak ji neznáte*. Představili jsme krásný prostor Muzea Bedřicha Smetany, navázali živý kontakt s publikem a připojili se k myšlence celého projektu – oslavě Vltavy. Výstava ukázala, že výstavní projekt nemusí být omezen jen na prezentaci exponátů a jejich odbornou recepci v hlavním výstavním sále, ale že se spolupracující instituce mohou aktivně zapojit i prostřednictvím vlastních prostor.

Jak tedy vystavovat hudbu?

Hudbu je obtížné „vystavit“ v tradičním slova smyslu. Měla by být slyšet, ale nesmí se stát pouhou kulisou či hlukem. Poslech je třeba dávkovat. Hudbu je možné připomenout jako vzpomínku prostřednictvím vizuálního vjemu, příběhu nebo kontextu. Dobrý výstavní projekt by měl být živý, vztahovat se k aktuálním otázkám a neměl by se bát technologií a moderních přístupů. Měl by aktivizovat návštěvníka-posluchače. Nemusí přitom pracovat s okázalými gesty. Často stačí probudit zvědavost a nabídnout prostor k vlastnímu objevování.